

**آیین نامه آموزشی دوره دوم متوسطه
مصوب نهمصد و سی و دومین جلسه
شورای عالی آموزش و پرورش**

نقشه کلی

آیین نامه

منبعث از:
۱- آیین نامه دوره سه ساله روزانه (سالی واحدی)
مصوبه ۶۶۶ سال ۱۳۸۰

۲- مصوبه ۸۵۶ سال ۱۳۹۰

۳- شامل ۶ فصل و ۸۸ ماده

۴- مستند به سند تحول بنیادین

۵- مطابق با تغییر ساختار نظام آموزشی
۳-۳-۶

انتقال دانش آموزان	فصل اول (هدف ها، اصول و ساختار)
زمان بررسی مدارک تحصیلی	اهداف و اصول
فصل چهارم (شرایط ثبت نام و تحصیل دانش آموزان مشمول)	ساختار و اهداف شاخه
شرایط ثبت نام و تحصیل دانش آموزان مشمول	فصل دوم (واحدهای درسی و طول مدت تحصیل)
فصل پنجم (ضوابط سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی)	ویژگی آموزش متوسطه ، محتوا و ارزشیابی
ضوابط سنجش و ارزشیابی تحصیلی	مدت تحصیل، تعداد واحد
انواع و اهداف ارزشیابی درسی	محتوای توسعه ای
شیوه ی ارزشیابی پایانی	زمان آموزش
نوبت دی ماه	جداول دروس
برنامه ریزی و نظارت بر امتحانات	دروس پیش نیاز و شرایط آن (حذف شد)
طرح سؤال و تصحیح اوراق	دوره تابستانی
ثبت نمرات ارزشیابی مستمر و پایانی	حضور، ساعت برنامه هفتگی، رسیدگی به موارد خاص
امتحان هماهنگ	فصل سوم (مقررات ثبت نام و انتقال دانش آموزان)
امتحان نهایی	مقررات ثبت نام
نحوه محاسبه نمرات ارزشیابی دروس	نحوه، زمان و سن ثبت نام
شیوه نمره دهی و نصاب قبولی	مدارک مورد نیاز ثبت نام
شیوه نظارت و برگزاری امتحانات	صدور کارنامه ها و گواهی نامه های تحصیلی

معدل كل	◀	ادامه فصل پنجم (ضوابط سنجش و ارزشیابی تحصیلی)	
گواهی پایان تحصیلات	◀	امتحانات و اعلام نتایج	◀
دروس انتخابی	◀	امتحانات نوبت شهریور و دی و نحوه انتقال دانش آموز	◀
دانش آموزان مدارس خارج از کشور	◀	نمره انضباط	◀
بزرگسالان و داوطلبان آزاد	◀	کارنامه ها و مدارک تحصیلی	◀
فصل ششم (تغییر شاخه یا رشته)		استفاده از منشی در امتحانات	◀
تغییر شاخه یا رشته	◀	دانش آموزان دارای نقص عضو یا بیماری مؤثر	◀
		تعیین پایه تحصیلی	◀
		معدل سالانه	◀
		دانش آموزان اقلیتهای دینی	◀
		تخلفات امتحانی	◀
		نحوه ارائه دروس پایه دهم و یازدهم	◀
		شرایط قبولی در دروس پایه دهم و یازدهم	◀
		معدل کتبی نهایی	◀
		وضعیت غایبین امتحانات	◀
		شرایط فارغ التحصیلی	◀

هدف کلی

تقویت و نهادینه سازی فرآیند تعلیم و تربیت در ساحت های ششگانه

توسعه آموزش های این دوره (نظری، فنی حرفه ای و کاردانش)

ارتقای کیفیت آموزش متناسب با نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور با توجه به مقتضیات جغرافیایی مناطق

رعایت تناسب بین محتوای آموزشی، نیازها و شرایط سنی و ویژگی های جنسیتی

ماده ۱

فصل اول: اهداف

اصول

تأکید بر امر تزکیه و تربیت دینی و تقویت آداب و مهارت‌های زندگی

توسعه مهارت آموزی و اشتغال بر حسب نیاز کشور و علاقه و استعداد افراد و ادامه تحصیل در آموزش عالی

افزایش کمیت و ارتقای سطح کیفی و منزلت آموزش های فنی حرفه ای

توسعه و تقویت آموزشهای متوسطه و ساماندهی آموزشهای خارج از مدرسه با فراهم نمودن استفاده حداکثری از مشارکت، امکانات و منابع سایر سازمانها

ماده ۱

فصل اول: اصول

ساختار (ماده ۲)

شاخه کاردانش

بیش از ۱۵۰ رشته

هنرستان کاردانش

شاخه فنی حرفه ای

۴۱ رشته

هنرستان فنی حرفه ای

شاخه نظری

ریاضی - فیزیک
ادبیات و علوم انسانی
علوم تجربی
علوم و معارف اسلامی

دبیرستان

اهداف شاخه

ماده ۲

- ۱- اعتلای سطح فرهنگ و دانش عمومی، شناسایی و تقویت شایستگی های تربیتی، فضائل اخلاقی، بینش سیاسی و اجتماعی دانش آموزان برای دستیابی به زندگی مناسب.
- ۲- شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش آموزان و ایجاد زمینه مساعد برای هدایت آنان به مسیرهای تحصیلی مناسب.
- ۳- ایجاد آمادگی نسبی دانش آموزان برای ادامه تحصیل در آموزش عالی.

نظری

- ۱- اعتلای سطح فرهنگ و دانش عمومی، شناسایی و تقویت شایستگی های تربیتی، فضائل اخلاقی، بینش سیاسی و اجتماعی دانش آموزان برای دستیابی به زندگی مناسب.
- ۲- شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش آموزان و ایجاد زمینه مناسب برای کسب توانمندی ه و مهارت های لازم و هدایت آنان به سمت اشتغال مفید.
- ۳- ایجاد آمادگی نسبی دانش آموزان برای اشتغال و ادامه تحصیل در رشته های علمی - کاربردی.

فنی
حرفه ای

- ۱- اعتلای سطح فرهنگ و دانش عمومی، شناسایی و تقویت شایستگی های تربیتی، فضائل اخلاقی، بینش سیاسی و اجتماعی دانش آموزان برای دستیابی به زندگی مناسب.
- ۲- تربیت نیروی انسانی در سطوح نیمه ماهر، ماهر، استادکاری و سرپرستی، برای اشتغال در بخش های صنعت، کشاورزی و خدمات متناسب با نیازهای منطقه
- ۳- ایجاد آمادگی نسبی دانش آموزان برای اشتغال و ادامه تحصیل در رشته های خاص علمی - کاربردی.

کار دانش

ویژگی

ویژگی آموزش در دوره دوم متوسطه سالی واحدی :

الف: پیوسته بودن فرایند آموزش هر درس در طول سال تحصیلی

* بعضی دروس فنی حرفه ای ← در طول یک نوبت (اول یا دوم) ← به صورت

مستقل ← مشروط به تنظیم برنامه به صورت زوج در دو نوبت متوالی

* در شاخه کاردانش آموزش برخی از استانداردها در طول سال تحصیلی و

ارزشیابی تا یک ماه پس از پایان آموزش یا حداکثر تا پایان نوبت

ماده ۳ و بند الف

فصل دوم :

واحدهای درسی و طول مدت تحصیل

ب: محتوا

تعداد واحدهای هر درس ← تعیین کننده
محتوا، ساعات آموزش و میزان تأثیر هر درس
در معدل گیری

ج: ارزشیابی

بند ب و ج
ماده ۳

ارزشیابی دروس مستقل و
قبولی یا مردودی در هر درس
تأثیری بر سایر درس ها ندارد .

مدت تحصیل، تعداد واحد

عادی

استثنایی، تلفیقی

۳ سال، حداقل ۹۶ واحد

۵ سال، حداقل ۹۶ واحد

عادی

استثنایی، تلفیقی (برابر شیوه نامه)

ماده ۴

و تبصره او ۲

عملی

هر واحد ۵، ۴ برابر نظری

نظری

هر واحد ۱ ساعت

عملی

هر واحد ۵، ۱ برابر عادی

نظری

هر واحد ۵، ۱ برابر عادی

رابطه واحد درسی و ساعت آموزشی

محتوای توسعه ای

ویژه مراکز استعدادهای درخشان - ماده ۴ تبصره ۳

۲

ارزشیابی
نوبت
اول و دوم

۱

هدف
غنی سازی محتوای
برنامه های
درسی

۴

ویژه
امتحانات
غیرنهایی

۳

حداکثر
۵+۵
مستمر و پایانی

زمان آموزش - ماده ۵ تبصره ۱ و ۲

مدت

- از اول مهر تا پایان شهریور سال بعد = ۱ سال تحصیلی
- از اول مهر تا پایان خرداد سال بعد = دوره آموزش (جدایی ناپذیری)

مهارت

- ارائه و تکمیل آموزش مهارت و ارزشیابی پایانی استاندارد های مهارت شاخه
کاردانش حداکثر تا پایان شهریور سال بعد = رایگان

۱

کارآموزی کارورزی

- ارائه و اجرای درس **کارآموزی** فنی و حرفه ای و **کارورزی** کاردانش = از تابستان پایه
یازدهم تا پایان شهریور پایه **دوازدهم** بر اساس شیوه نامه
- آخرین شیوه نامه : ۴۰۰/۴۳۱۰۱/۵۸ - ۱۳۹۷/۰۳/۱۳

۲

جداول دروس - ماده ۶

نظری

دوازدهم ۳۵ واحد

یازدهم ۳۵ واحد

دهم ۳۵ واحد

فنی حرفه ای

۴۱ رشته (دستورالعمل ۱۳۳۸۶۶/۴۱۰ - ۱۳۹۵/۷/۲۸)

کار دانش

بیش از ۱۵۰ رشته (دستورالعمل ۱۳۶۱۳۰/۴۰۰ - ۱۳۹۵/۸/۲)

مهم

به استناد نامه شماره
۱۲۰/۹۳۱۶ -
۹۷/۹/۲۷
شورای عالی منضم به
مصوبه هفدهمین جلسه
کمیسیون معین شورا
تاریخ ۹۷/۷/۲۵ مشبوت
به شماره ۱۲۰/۹۳۲۴۱ -
۹۷/۱۰/۲
تبصره های ا تا ۵ ماده ۶
مربوط به دروس پیش
نیاز حذف گردید.

حذف پیش نیاز

دوره تابستانی (ماده ۷)

ویژه دانش آموزان **تجدیدی خرداد**،
شیوه نامه تدوین و ابلاغ می شود.

حذف شد

ساعت آموزش
هفتگی (نظری و عملی)
۳ برابر ساعت رسمی
درس ها
تبصره ۳

برنامه آموزشی در ۶
هفته و برگزاری امتحان
در نوبت شهریور
تبصره ۱

حداکثر ۳۵ واحد (حداکثر ۱۰ واحد
حضور و مابقی غیر حضوری) -
اولویت حضوری با درسهایی که قبلاً
انتخاب نشده - انتخاب همزمان
پیشیاز و اصلی در پایه ۱۲
تبصره ۲

ممنوعیت ارائه حضوری
دروس شایستگی فنی و
غیر فنی و استاندارد مهارت
در پایه ۱۲ و جایگزین از
طریق دوره فشرده تقویتی
بر اساس دستورالعمل تبصره ۶

محل تشکیل
مدرسه یا مجتمع
تبصره ۴

آزادی عمل دانش
آموزان هر سه پایه برای
شرکت در دوره تابستانی
تبصره ۵

دروس مانده پایه دهم
و یازدهم در تابستان پایه ۱۱
ماده ۸

افزایش طول سال تحصیلی
برای پایه ۱۲
تا دی ماه
حداکثر ۳۵ واحد، غیر حضوری
ماده ۹

مزایا:
برخورداری از معافیت
تبصره ۱

مزایا:
ادامه تحصیل در بزرگسالان
یا از راه دور
تبصره ۲

دوره بزرگسالان و
داوطلبان آزاد شاخه فنی حرفه ای
بر اساس دستورالعمل معاونت متوسطه
برای دانش آموزان فاقد شرایط روزانه
برگزار می شود.
تبصره ۴

پایان تحصیل
در مدارس روزانه،
پس از دی پایه ۱۲
تبصره ۳

ماده ۱۰

عدم حق انتخاب برای دانش آموز
در درس یا دروس دارای نمره قبولی

تبصره ۱ ماده ۱۱

ساعات برنامه هفتگی فنی حرفه ای و کاردانش
بر اساس برنامه مصوب حداکثر ۴۰ ساعت

ماده ۱۱

حضور الزامی دانش آموزان شاخه نظری
در مدرسه در هر هفته حداقل ۳۵ ساعت

تبصره ۲ و ۳ ماده ۱۱

- برنامه هفتگی مدارس برای هر روز حداقل ۶ و حداکثر ۸ ساعت
- برنامه هفتگی مدارس استعدادهای درخشان حداکثر ۴۲ ساعت

ماده ۱۲

الزامی بودن حضور مرتب و منظم دانش آموزان در کلاس و مدرسه
و اعمال فصل ششم مقررات انضباطی آیین نامه اجرایی

ماده ۱۴

معاف بودن دانش آموزان با نیازهای ویژه از بخش عملی درس آمادگی
دفاعی و احتساب نمره بخش نظری به عنوان نمره این درس

تبصره ماده ۱۲

حضور دانش آموزان شاخه فنی حرفه ای و کار دانش در
مهارت آموزی، کارورزی و کارآموزی تابع مفاد همین ماده است.

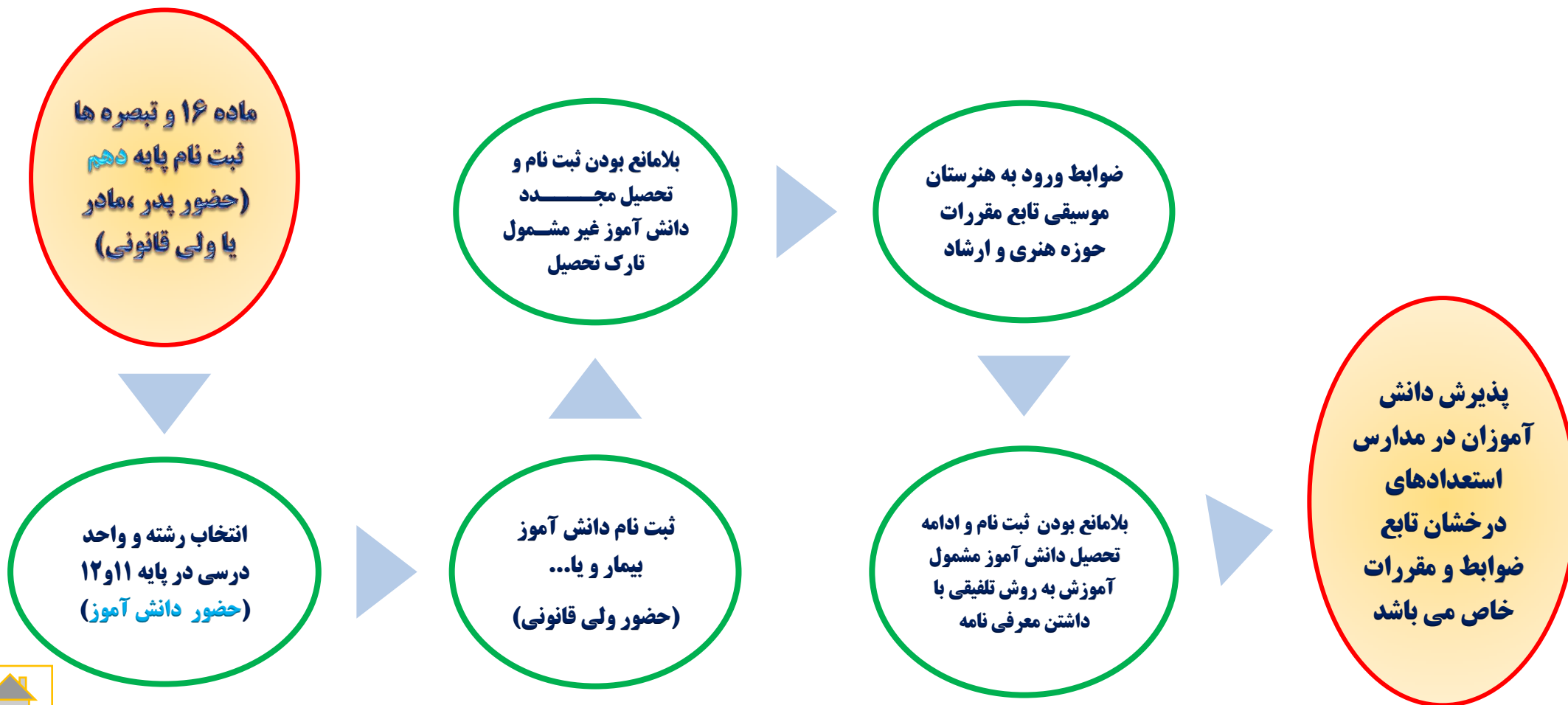
ماده ۱۳

رسیدگی به موارد خاص آموزشی و پرورشی دانش آموزان بر اساس مصوبات شورای
عالی آموزش و پرورش. موضوع دستورالعمل ۷۶۶۲۸-۱۲/۵/۹۵ کمیسیون خاص

مقررات ثبت نام مواد ۱۵ و ۱۶

۱۵. تشکیل ستاد ثبت نام قبل از شروع ثبت نام برای برنامه ریزی سازماندهی، نظارت و ارزشیابی

فصل سوم: (مواد ۱۵ تا ۲۶)
مقررات ثبت نام و انتقال دانش آموزان

ماده ۱۷

ماده ۱۸

تبصره ۵

دولتی و غیر
دولتی به تفکیک
جنسیت

زمان: نیمه اول تیر تا
پایان شهریور

حداکثر سن دانش آموز
تلفیقی در هر یک از پایه ها
دو سال بیشتر نسبت به عادی

ماده ۱۹

نحوه، زمان و
سن ثبت نام

حداکثر سن برای ورود:
۱۸ سال تمام

تبصره ۴

بلامانع بودن ادامه تحصیل دانش آموز
بزرگسال، از راه دور و داوطلب آزاد در
پایه ۱۱ و ۱۲ مشروط به رعایت ضوابط

ملاک محاسبه سن:
اول مهر هر سال

بلامانع بودن ادامه تحصیل پسر
پایه ۱۲ که در حین سال به ۲۰ می رسد

تبصره ۴: حداکثر سن برای
پسر ۲۰ سال با رعایت
ضوابط نظام وظیفه
و برای دختر ۲۲ سال تمام

تبصره ۱

تبصره ۳

پایه دهم:

- ۱- تصویر شناسنامه و صفحه توضیحات
- ۲- عکسدار نمودن شناسنامه (۱۵ سال تمام)
- ۳- عکس مناسب
- ۴- گواهینامه پایان دوره اول متوسطه یا گواهی موقت قبولی نهم
- ۵- نمونه برگ هدایت تحصیلی
- ۶- معرفی نامه برای دانش آموزان تلفیقی

پایه یازدهم:

- ۱- مدارک مربوط به سوابق تحصیلی پایه دهم

مدارک مورد نیاز ثبت نام مواد ۲۰ و ۲۱

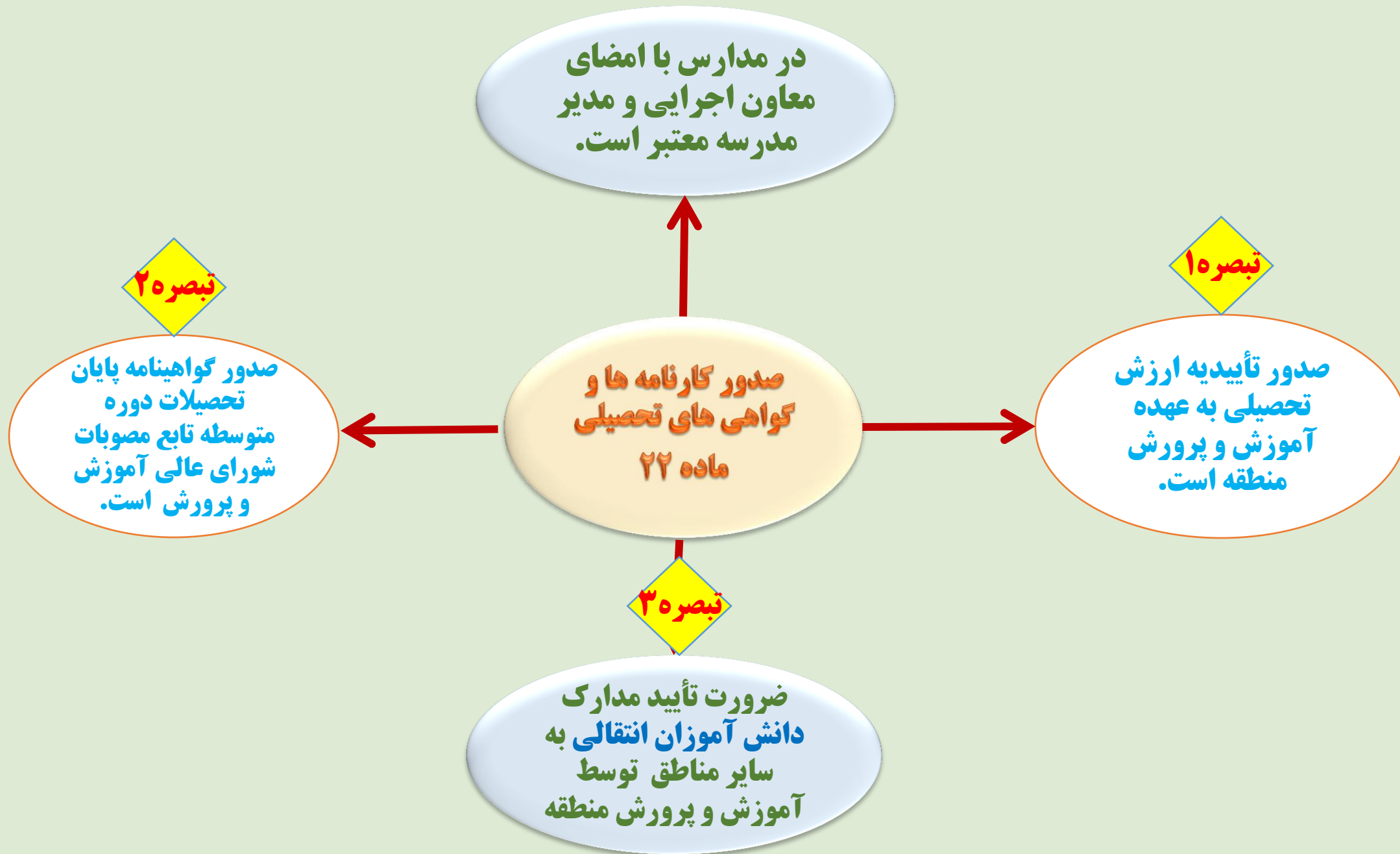
پایه دوازدهم:

- ۱- مدارک مربوط به سوابق تحصیلی پایه دهم و یازدهم
- ۲- کارنامه های تطبیق

* الزامی بودن دریافت مدارک جدید در صورت تغییر مدارک هویتی

* ارائه مدارک هویتی معتبر توسط دانش آموزان اتباع خارجی

انتقال دانش آموز در طول سال تحصیلی

در محدوده منطقه

هماهنگی مدارس مبدأ و مقصد موافقت اداره منطقه، حداکثر تا یک ماه قبل از شروع امتحانات پایانی نوبت دوم

به سایر مناطق

موافقت اداره منطقه مقصد، حداکثر تا یک ماه قبل از شروع امتحانات پایانی نوبت دوم، ارسال مدارک، پرونده تحصیلی و نمرات مربوط به ارزشیابی با تأیید اداره منطقه مبدأ

ماده ۲۳

رعایت بند ۵ آیین نامه ساماندهی صدور و تأیید مدارک تحصیلی
۹۴/۱۱/۶-۲۲۴۸۷۹/۴۰۰

انتقال در سال نخست پذیرش در مدارس تیزهوشان ممنوع است.

انتقال به داخل یا خارج استان در مدارس تیزهوشان مشروط به موافقت مقصد، وجود ظرفیت خالی و دارا بودن کف نمره آزمون ورودی در مدرسه مقصد

استعلام (از مبدأ) صحت ریز نمرات و مدارک یک هفته پس از انتقال

ارسال محرمانه پرونده تربیتی تحصیلی

تبصره ها

بررسی مدارک تحصیلی و اقدام مدیر مدرسه

ماده ۲۵

بررسی دقیق پرونده های تحصیلی
و رفع نقایص احتمالی حداکثر تا پایان مهر ماه

ماده ۲۴

درخواست همه مدارک دانش آموزان انتقالی یه
صورت مکتوب حداکثر تا پایان مهر توسط مدیر مدرسه
مقصد و ارسال همه مدارک توسط مدیر مدرسه مبدأ

صدور دفتر آمار حداکثر
یک ماه پس از آغاز سال یا
دوره تابستانی و اقدام به
انسداد از طریق اداره

تعیین وضعیت استحقاقی دانش آموزان از حیث
هدایت به رشته تحصیلی یا قبولی در درس یا دروس در
موعد مقرر و بعد از موعد مقرر انعکاس به اداره

قصور در تحقق به موقع ماده ۲۴ ،
حسب مورد متوجه مدیر مدرسه
مبدأ یا مقصد خواهد بود

ماده ۲۶

فصل چهارم

شرایط ثبت نام و تحصیل دانش آموزان مشمول

- ملاک تشخیص دانش آموز پسر مشمول ، ورود به سن ۱۹ سالگی (۱۸ + یک روز)
- تبصره ۱: ملاک تعیین سن، تاریخ تولد مندرج در شناسنامه اولیه است ؛ نه تغییرات بعدی
- تبصره ۲: ملاک عمل قرار گرفتن شناسنامه جدید در صورت ابطال شناسنامه توسط حکم دادگاه

ماده
۲۷

وقفه تحصیلی: غیبت موجه دانش آموز پس از ثبت نام و ادامه آن تا پایان سال تحصیلی ، شرکت نکردن در امتحان هیچ یک از درس ها در خرداد و شهریور
تبصره: وقفه تحصیلی و غیبت موجه ترک تحصیل تلقی نمی شود. تشخیص غیبت بر اساس مستندات با مدیر مدرسه است.

ماده
۲۸

شرط اخراج دانش آموز تارک تحصیل از مدرسه : * مشمول باشد. * غیبت غیر موجه سه ماه یا بیشتر به طور متوالی
تبصره ۱: اعلام مراتب ترک تحصیل دانش آموز مشمول به حوزه نظام وظیفه توسط مدیر
تبصره ۲: اعلام ترک تحصیل برای دانش آموز واجد شرایط که در موعد مقرر برای ثبت نام در مدرسه مراجعه نکرده است.

ماده
۲۹

فصل چهارم

شرایط ثبت نام و تحصیل دانش آموزان مشمول

– شرکت در امتحانات داوطلب آزاد: به منزله ی ترک تحصیل و عدم برخورداری از معافیت تحصیلی

ماده ۳۰

- ثبت نام و ادامه تحصیل دانش آموز مشمول و تارک تحصیل: مشروط به رفع ممنوعیت قانونی از سوی نظام وظیفه عمومی می باشد.

ماده
۳۱

- تبصره: بلامانع بودن ثبت نام و ادامه تحصیل دانش آموز مشمولی که تاریخ اعزام وی بدون مهر غیبت حداقل تا پایان خرداد باشد، مشروط به رعایت سایر شرایط.

– اعلام مشخصات دانش آموزان مشمول (سالم و یا دارای نقص عضو و استثنایی) به حوزه نظام وظیفه، به صورت انفرادی، فقط یک بار به منظور دریافت معافیت تحصیلی.

ماده ۳۲

– اعلام مراتب ترک تحصیل یا فراغت از تحصیل دانش آموز مشمول از طریق آموزش و پرورش به حوزه نظام وظیفه به استثنای:

ماده
۳۳

تبصره ۱: دارندگان معافیت تحصیلی که قصد دارند در مدارس بزرگسال و آموزش از راه دور تحصیل کنند.

تبصره ۲: دانش آموزان اتباع خارجی مشغول به تحصیل در مدارس ایرانی

فصل پنجم
ضوابط سنجش و ارزشیابی
پیشرفت تحصیلی

۵- تقویت انگیزه،
روحیه تلاش و ایجاد
رقابتهای سالم در
دانش آموزان

۶- سنجش کیفیت و محتوای
برنامه ها و عوامل مؤثر در
آموزش از طریق تحلیل
نتایج ارزشیابی ها به منظور
یافتن نارسایی ها و رفع آنها

۷- حصول اطمینان از
کسب شرایط لازم برای
ارتقا به مراحل تحصیلی
یا سطوح مهارتی بالاتر

۸- شناسایی نقاط قوت و
ضعف و ارزیابی کارایی
نظام آموزشی، اصلاح
فرآیندها و روشها و زمینه
سازی برای ارتقای کیفیت
آن

انواع و اهداف ارزشیابی درسی (ماده ۳۵)

ب: تکوینی (مستمر)

تقویت اعتماد به نفس، تحکیم آموخته ها، بهبود فرایند تعلیم و تربیت، آگاهی معلمان از نقاط قوت و ضعف درسی و نحوه عملکرد دانش آموزان، پرورش روحیه تحقیق، تفکر، تلاش، ابتکار و فعالیت‌های گروهی، تدریس بازخورد مناسب به معلمان، دانش آموزان، اولیا و اتخاذ روش‌های مناسب

ماده ۳۶ - به صورت مستمر، مبتنی بر مشارکت، در هر ماده درسی در دو نوبت با شیوه های:

آزمون کتبی، شفاهی، عملی، بررسی تکالیف فردی و گروهی، فهرست و ارسای، مشاهده رفتار، میزان فعالیت، تلاش، ابتکار، خلاقیت و نظایر آن

الف: ورودی (آغازین)

آگاهی از توانایی ها و آمادگی های قبلی دانش آموز برای ورود مناسب به فرایند تعلیم و تربیت و جبران نارسائیا و کاستی های احتمالی در آغاز سال توسط معلمان

ج: پایانی (تراکمی)

حصول اطمینان از میزان تحقق اهداف آموزشی و پرورشی و احراز شرایط قبولی در هر درس

**شیوه ارزشیابی پایانی
از محتوای برنامه درسی
در طول سال تحصیلی، در دو نوبت**

**۱- ارزشیابی شهریور
و امتحانات نهایی و
دروس غیر حضوری از
تمام محتوا صورت
می گیرد.**

**نوبت اول
حدود ۵۰٪
محتوا
دی ماه**

**نوبت دوم
تمام محتوا
۵ + ۱۵
خرداد ماه**

**۲- نمره هر نوبت
درسهایی که در شاخه
فنی حرفه ای و کار دانش،
آموزش آن در طول آن
نوبت ارائه و پایان
می یابد، نمره پایانی
محسوب میشود.**

**۳- نحوه ارزشیابی دروس
شایستگی های فنی و
غیر فنی در شاخه فنی حرفه ای
و کار دانش از سوی معاونت
آموزش متوسطه تهیه و ابلاغ می شود.
۹۵/۱۱/۳۰-۴۰۰/۲۱۱۴۸۲**

**۴- ارزشیابی استاندارد
مهارتی، پس از اتمام
آموزش نظری و عملی از
تمام محتوا توسط یا با
نظارت دستگاه متولی**

ماده ۳۷ و تبصره ها

نوبت دی ماه

دانش آموز پایه
دوازدهم هر یک از
شاخه های تحصیلی:

چنانچه تا پایان تابستان نتواند
دروس (نهایی و غیرنهایی) هر
سه پایه را بگذراند، می تواند
در امتحانات دروس مربوط به
دی شرکت نماید.

با رعایت ماده ۹

در صورت عدم موفقیت در
امتحانات دی، ادامه تحصیل
در بزرگسالان، آموزش از
راه دور یا داوطلب آزاد.

تبصره

ماده ۳۸ و تبصره آن

موافقت نامه همکاری بین
وزارت آموزش و پرورش و
دستگاه مربوط

نوبت اول، دوم، شهریور و دی
(پایانی غیرنهایی)
بر عهده مدیر

برنامه ریزی و
نظارت بر امتحانات
ماده ۳۹

برگزاری امتحانات
(نهایی یا هماهنگ)
با نظارت یا توسط دستگاه متولی
استاندارد مهارت
منوط به:

تنظیم برنامه با توجه
به تقویم اجرایی با
همکاری و مشارکت
کارکنان
آموزشی و اداری

تنظیم برنامه امتحانات پایانی
استاندارد مهارت شاخه کار دانش
در اداره کل آموزش و پرورش
با همکاری دستگاه متولی

طرح سؤال و تصحیح اوراق

ماده ۴۰

۴۰

طرح سؤال (به جز امتحانات نهایی و هماهنگ) و
تصحیح اوراق در نوبت (اول، دوم، شهریور و دی)
زیر نظر مدیر با معلم مربوطه است.

تبصره ۱

مسئولیت تصحیح اوراق خارج از مدرسه با
مدیر مدرسه است.

تبصره ۲

مسئولیت واگذاری طراحی سؤال و تصحیح اوراق (در صورت
استکاف معلم مربوط در موعد مقرر) به یکی از معلمان مرتبط
و واجد صلاحیت، با مدیر مدرسه است. (موضوع نیز به آموزش
و پرورش گزارش گردد.)

ثبت نمرات ارزشیابی مستمر و پایانی در امتحانات داخلی

تبصره ها

ماده ۴۱

تبصره ۱: اطلاع رسانی نمرات ارزشیابی مستمر و عملکرد تحصیلی دانش آموز به خود دانش آموز و اولیای وی.

تبصره ۲: ریز نمرات ارزشیابی پایانی استاندارد های مهارتی شاخه کار دانش پس از تأیید دستگاه متولی در دو نسخه (برای منطقه و مدرسه) صحافی و به طور دائم نگهداری می شود.

معلم مربوط در هر نوبت امتحان داخلی، نمرات را بدون خدشه، در برگ ریز نمرات ثبت، پس از امضا و درج تاریخ به مدیر تحویل دهد.

زمان تحویل نمرات ارزشیابی پایانی:
حداکثر یک هفته بعد از برگزاری
امتحان هر درس در هر نوبت

زمان تحویل نمرات مستمر: دو هفته
قبل از آغاز امتحان پایانی هر نوبت

امتحان هماهنگ پایه های دهم و یازدهم ماده ۴۲

تبصره ۱: واگذاری طراحی سؤال
در مراکز استعدادهای درخشان به
مرکز مربوط

و مدارس وابسته به سازمان آ.پ
استثنایی به سازمان ذیربط

برگزاری امتحان هماهنگ در (یک یا دو ماده درسی)
در امتحانات پایانی نوبت دوم، شهریور
توسط مرکز سنجش با هماهنگی معاونت متوسطه

و اداره کل استان

تبصره ۲: زمان ابلاغ برنامه هماهنگ:
دو ماه قبل از آغاز امتحانات

توسط مرکز سنجش

با هماهنگی معاونت متوسطه

امتحان نهایی در درس هایی از پایه دوازدهم ماده ۴۳

پایانی نوبت دوم، شهریور و دی
با برنامه و سؤال یکسان

۱
ابلاغ برنامه دوماه قبل از
آغاز امتحان مربوط توسط
مرکز سنجش

۲
الزام همکاری ادارات کل،
مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور
با مرکز سنجش

توسط مرکز سنجش
زیر نظر اداره کل آ.پ استان

۳
الزام حضور معلمان مربوط در حوزه های
تصحیح حداکثر دو روز پس از هر امتحان و
تصحیح اوراق حداقل به تعداد دانش آموزان
خود و دریافت حق الزحمه .
(عدم حضور معلم قابل پیگیری است.)

۴
زمان اعلام نتایج امتحانات
نهایی حداکثر ده روز
پس از آخرین امتحان

توسط عوامل اجرایی
امتحانی منطقه آ.پ

۵
طراحی سؤال ویژه برای دانش آموزان با آسیب
دیدگی شنوایی در دروس (عربی، زبان قرآن ۳-
زبان خارجه ۳- دین و اخلاق و قرآن ۲)
توسط مرکز سنجش با همکاری سازمان استثنایی

۶
تبدیل سؤال دانش آموزان نابینا
به خط بریل توسط مرکز سنجش
با مشارکت سازمان استثنایی

زمان ارسال فهرست مشخصات دانش آموزان و مواد درسی نهایی توسط مدیران

ماده
۴۴

ارسال نمرات نوبت اول، نتایج ارزشیابی مستمر نوبت دوم تا یک هفته قبل از آغاز امتحانات نهایی نوبت دوم، شهریور و دی به اداره

تبصره ۲

امتحانات عملی غیر کتبی و کارگاهی درسهای غیر نهایی مدرسه و درس نهایی توسط افراد واجد شرایط از سوی اداره، قبل از برگزاری امتحانات کتبی در مدرسه برگزار می شود.

تبصره ۳

در شاخه **کاردانش**، پذیرش گواهی نامه های مهارتی (به شرط وجود مشخصات در رشته های مهارتی) به میزان واحدهای تعیین شده پس از تأیید مرجع صادرکننده با رعایت سایر ضوابط بلامانع است.

تبصره ۱

در شاخه **کاردانش**: ارسال فهرست با قید **عنوان استاندارد مهارت**، حداکثر یک ماه قبل از پایان آموزش استاندارد به اداره - اداره کل (۲۰ روز) - دستگاه متولی (۱۰ روز)

نحوه محاسبه نمرات ارزشیابی دروس و ضرایب آنها ماده ۴۵

نمره سالانه

مجموع نمرات با ضریب،

تقسیم بر ۸

تبصره:

دروسی که در یک نوبت اجرا
میشود طبق ماده ۴۶

نوبت دوم

مستمر

ضریب ۱

پایانی

ضریب ۴

نوبت اول

مستمر

ضریب ۱

پایانی

ضریب ۲

نحوه محاسبه نمرات ارزشیابی دروس و ضرایب آنها در دوره تابستان ماده ۴۶

نمره درسی دوره تابستانی

مجموع نمرات با ضریب ، تقسیم بر ۴

۳

گرد کردن نمرات سالانه و تابستانی
دارای اعشار به صورت:

۱ - ۰/۲۵ - ۰/۵ - ۰/۷۵ - ۱

پایانی

ضریب ۳

۲

در شاخه کاردانش ، نمرات
استاندارد مهارت (حضور یا
غیرحضور) و درسهای
غیرحضوری، شهریور و دی،
همان نمره پایانی بدون ضریب
خواهد بود.

مستمر

ضریب ۱

۱

نمره درسهای ضمن سال
فاقد ارزشیابی پایانی، بر
مبنای میانگین نمرات مستمر
توسط معلم مربوطه

شیوه

نمره دهی و

نصاب قبولی

۴۷

نمره پایانی و مستمر هر درس از صفر تا بیست می باشد.

تبصره: در شاخه کاردانش، نمره ارزشیابی استاندارد، قبل از ثبت (به تفکیک نظری و عملی) بر مبنای صفر تا بیست می باشد.

۴۸

نصاب قبولی در هر درس نمره ۱۰ و دروس شایستگی فنی و غیر فنی شاخه فنی حرفه ای ۱۲ و در استاندارد مهارت (نظری و عملی) شاخه کاردانش به عهده دستگاه متولی است.

۴۹

برای سنجش مهارت عملی، آزمون عملی و برای سنجش مهارت گفتاری، آزمون شفاهی به عمل می آید.

شیوه نظارت و برگزاری امتحانات

نظارت بر برگزاری امتحانات
(داخل و خارج) بر عهده معاونت
متوسطه و مرکز سنجش است.

مسئولیت حسن برگزاری امتحانات داخلی و اعلام به
موقع نتایج، بر عهده مدیر می باشد.
در صورت بازبینی اوراق در موعد مقرر توسط اداره یا
اداره کل، آخرین نمره ملاک عمل است. (نتیجه کتبا به
معلم و دانش آموز ابلاغ شود.)

در صورت تغییر نمره بازبینی در
غیر موعد مقرر، مراتب به کمیسیون خاص
شورای عالی ارجاع می شود.

۵۰

۵۱

تبصره

امتحانات

اعلام نتایج

بررسی اعتراضات

نگهداری اوراق امتحانی

۵۲

اعلام رسمی نتایج امتحانات (دانش آموز یا ولی او)، حداکثر تا دو هفته پس از پایان هر نوبت توسط مدیر

۵۳

مهلت اعتراض به نمرات امتحانی پایانی در هر نوبت (نهایی یا غیرنهایی) حداکثر ۵ روز پس از اعلام نتایج

داخلی

بررسی اعتراضات با نظر مدیر توسط دبیر مربوطه یا دبیر مرتبط دیگر یا هر دو و اعمال نمره تجدید نظر و در صورت اختلاف، قطعی و لازم الاجرا بودن رأی معلم سوم واجد صلاحیت

نحوه

بررسی اعتراض و اعمال نمره

نهایی

بررسی اعتراض با نظر رئیس حوزه توسط دبیر مرتبط (غیر از مصحح اول و دوم) و ملاک عمل بودن نمره وی

۵۴

نگهداری اوراق امتحان پایانی نوبت دوم، شهریور و دی (غیرنهایی، شش ماه، در مدرسه و نهایی، یکسال، در محل تعیین شده در اداره) و امحا برابر مقررات بعد از سپری شدن مهلت مقرر و نگهداری دائمی سایر مدارک در محل های مرتبط

مکان برگزاری امتحانات در نوبت شهریور و دی (ماده ۵۵)

امتحانات این دو نوبت در همان مدرسه ای برگزار می شود که امتحانات نوبت دوم انجام شده است.

درس های غیر نهایی

امتحانات هر دو نوبت در همان مدرسه مبدأ و در نوبت شهریور (اعم از **حضور** یا **غیرحضور**) در همان مدرسه ای که دانش آموزان ، درس های این دوره را انتخاب کرده اند.

درس های نهایی

در حوزه های امتحانی

تحت پوشش همان منطقه یا ناحیه

نحوه انتقال دانش آموزان در امتحانات در نوبت شهریور و دی (تبصره ۱ و ۲ ماده ۵۵)

تبصره ۲

خارج از کشور

دانش آموزان ایرانی مدارس خارج از کشور با ارائه معرفی نامه عکس دار از طریق مدرسه مبدأ و تأیید مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور و اداره کل استان، می توانند در امتحانات یکی از مدارس داخل کشور شرکت کنند و نمرات آنان توسط مدیر مدرسه مقصد و از طریق اداره کل استان و مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور به مدرسه مبدأ ارسال می شود.

تبصره ۱

داخل کشور

در صورت تغییر محل اقامت ولی یا سرپرست دانش آموز تا ۱۵ روز قبل از برگزاری امتحانات هر نوبت (انتقال محرز و مورد تأیید اداره مبدأ باشد)، دانش آموز می تواند به صورت میهمان با اخذ معرفی نامه عکس دار حاوی مشخصات و مواد درسی و نمرات ارزشیابی مستمر دوره تابتانی از مدرسه مبدأ به اداره مقصد مراجعه و در صورت دایر بودن رشته تحصیلی مورد نظر:

الف: در امتحانات داخلی یکی از مدارس

ب: در امتحانات نهایی یکی از حوزه های اجرایی

شرکت کند و نمرات چنین دانش آموزی پس از تأیید اداره مقصد به مدرسه مبدأ جهت ثبت نمرات و اعلام نتیجه ارسال می شود.

نمره انضباط

ماده ۵۶
و تبصره های آن

۳- در دوره
تابستانی نمره
انضباط منظور
نمی شود.

۲- جزو دروس
گذرانده شده رشته
تحصیلی نیست؛ در
معدل کل به میزان ۶
واحد محاسبه می شود.

۱- میانگین نمرات
نوبت اول و دوم =
نمره سالانه / معادل ۲
واحد در معدل سالانه

در برگ ریز نمرات ثبت
و با امضای مدیر
تسلیم دفتر می شود.

تعیین ، توسط
مدیر و معاونان
مدرسه

با توجه به رعایت موازین
اسلامی، اخلاق، بهداشت،
نظافت شخصی، حفظ نظم
و وضعیت حضور و غیاب

در هر نوبت بر
اساس گزارش
معلمان و مربیان

کارنامه ها، مدارک تحصیلی دفتر امتحانات

۵۷

نمونه کارنامه ها و مدارک
توسط معاونت متوسطه و مرکز
سنجش با همکاری مرکز
برنامه ریزی منابع انسانی تهیه
و ابلاغ می شود.

تبره

شیوه نامه انسداد دفتر
امتحانات در مرکز
سنجش تهیه و به
ادارات کل ابلاغ
می شود.

۵۸

دفتر امتحانات پایه دهم و
یازدهم حداکثر تا پایان
آبان و پایه دوازدهم تا
پایان اسفند تنظیم، تأیید و
مسدود می شود.

نحوه استفاده از منشی در امتحانات

ماده ۵۹

در صورت وقوع مشکل یا سانحه ای برای دانش آموز در زمان برگزاری امتحانات پایانی یا قبل از آن

مشروط به اینکه

دانش آموز قادر به نوشتن نباشد

منشی باید مورد اعتماد باشد

در امتحان
نهایی توسط
رئیس حوزه اجرا
تعیین می شود.

در امتحان
غیر نهایی
منشی توسط
مدیر مدرسه

دانش آموزان دارای نقص عضو یا بیماری مؤثر (ماده ۶۰)

تبصره ۲: دانش آموزان دارای نقص عضو شاخه فنی حرفه ای و کار دانش

تبصره ۱

• تناسب امتحان عملی تربیت بدنی با توانایی جسمی دانش آموز توسط معلم برابر شیوه نامه معاونت ذیربط

- داشتن منع برای شرکت در امتحانات (کتبی، شفاهی و عملی)
- فراهم نمودن تسهیلات متناسب توسط مدیر مدرسه یا رئیس حوزه اجرا
- در صورت لزوم معاف شدن از امتحانات آن درس

اضافه نمودن

سهم نمره این بخش به سایر بخش ها

- به شرطی که قادر به انجام **فعالیت عملی** درسهای رشته مربوطه نیستند!

ملزم به تغییر رشته هستند.

تعیین پایه تحصیلی (ماده ۶۱)

معرفی توسط آموزش و پرورش به یکی از دبیرستان ها قبل از برگزاری امتحانات

رعایت سن متعارف
در پایه دهم، یازدهم و دوازدهم
به ترتیب ۱۵، ۱۶، ۱۷ سال

صدور مدرک قبولی برای آنان در صورت قبولی در تمام دروس هر پایه و مجاز به ادامه تحصیل با رعایت شرایط

شرکت در اولین نوبت رسمی ارزشیابی همه درسهای مربوط به پایه همراه با سایر دانش آموزان

درخواست کتبی متقاضی،
تأیید مراجع ذیربط

دانش آموزان مشمول

تعیین پایه تحصیلی

۲- عدم دسترسی به مدرسه یا ابتلا به بیماری

۱- دانش آموزان مدارس خارجی فاقد مدرک یا دارای مدارکی که قابل ارزشیابی در کمیسیون مربوطه نیست. (با ارائه مدرک معتبر مبنی بر حداقل یکسال سکونت در خارج برابر ضوابط مرکز امور بین الملل)

۳- دانش آموزانی که بخشی از مدارک تحصیلی شان در اثر سیل، زلزله، جنگ، آتش سوزی و ... از بین رفته (با تأیید اداره محل وقوع حادثه)

۴- دانش آموزانی که دارای فاصله تحصیلی هستند. (مشروط به داشتن مدرک پایان دوره اول متوسطه)

۵- پناهندگان و رانده شدگان فاقد مدرک ارزشیابی سایر کشورها (مشروط به داشتن اجازه اقامت)

تبصره های ذیل ماده ۶۱ (تعیین پایه تحصیلی)

۱- ارزشیابی، تک نوبتی؛ مواد و شرایط قبولی مانند داوطلبان آزاد (در صورت مردودی، در پایه پایین تر ارزشیابی می شود.)

۲- نمرات ارزشیابی قبول شدگان و شماره معرفی نامه در ستون ملاحظات دفتر امتحانات توسط مدیر مدرسه مهر و امضا می شود.

۳- معافیت دانش آموز از بخش عملی آمادگی دفاعی و احتساب نمره نظری بر مبنای ۲۰ نمره

۴- عدم تعیین تکلیف دانش آموز مدارس خارجی توسط کمیسیون مربوطه تا پایان خرداد، احتساب امتحانات خرداد و شهریور به عنوان تعیین پایه (در صورت عدم قبولی شرکت در ارزشیابی تکنوبتی پایه پایین تر)

۵- داشتن مجوز اقامت از وزارت کشور برای افراد خارجی مقیم ایران و راننده شدگان و پناهندگان

۶- امتحان تعیین پایه به زبان خارجی در پایه های دهم و یازدهم برای دانش آموزانی که با زبان فارسی آشنا نیستند مطابق ضوابط مرکز امور بین الملل

نحوه احتساب معدل سالانه (ماده ۶۲)

تبصره

در نوبت شهریور،
نمرات این نوبت
جایگزین نمرات سالانه
می شود، سپس معدل
سالانه گرفته می شود.

در پایان نوبت دوم =
مجموع حاصل ضرب
(تعداد واحد هر درس × نمره سالانه)
÷ تعداد کل واحدها

به جای درس
تعلیمات دینی

۲

۱
جایگزینی
تعلیمات خاص اقلیت های
دینی بر ابر شیوه نامه

توجه به تمایل فرد
در انتخاب درس

۳

دانش آموزان اقلیتهای دینی (ماده ۶۳)

رسیدگی به تخلفات امتحانات

داخلی و نهایی

ماده ۶۴

رسیدگی به تخلف امتحانی، حسب مورد

برابر آیین نامه رسیدگی به تخلفات امتحانی مصوبه

۶۳۰ - ۱۳۷۷/۱۰/۲۴ شورای عالی

ارائه دروس پایه های دهم و یازدهم (ماده های ۶۵ و ۶۶)

۶۵

در سایر مدارس، پس از برگزاری امتحانات نوبت دوم و شهریور، دروس پایه بالاتر در سال تحصیلی بعد با رعایت مقررات ارائه می شود.

۶۶

در مدارس استعدادهای درخشان مشروط به:

الف: معدل سالانه در خرداد کمتر از ۱۵ نباشد.

ب: نمره سالانه وی در هیچیک از مواد درسی در خرداد و شهریور از ۱۲ کمتر نباشد.

۱- معدل کمتر از ۱۵ و نداشتن شرایط ادامه تحصیل در مدارس عادی؛ باید در امتحانات شهریور مدارس استعداد درخشان شرکت کند و با هر نمره یا معدلی در مدارس عادی ادامه تحصیل دهد.

۲- دانش آموز دارای شرایط الف، اگر در یک یا چند درس شرط ب را نداشته باشد؛ در صورت عدم شرکت در امتحانات شهریور مدارس استعداد درخشان یا عدم احراز حد نصاب نمره در بند ب، در آن درس یا دروس؛ باید در مدارس عادی ادامه تحصیل دهد.

۳- دانش آموز شهریوری که موفق به احراز نمره حد نصاب نمی شود:

الف: با معدل ۱۶، یک درس

ب: با معدل ۱۷، دو درس

با داشتن نمره بین ۱۰ تا ۱۲ می تواند در مدارس استعداد درخشان ادامه تحصیل دهد. (استفاده از این امتیاز در طول دوره متوسطه دوم فقط یکبار)

۴- نمرات دانش آموز شهریوری که به دلیل کسب نمره بین ۱۰ تا ۱۲ در خرداد موظف به شرکت در امتحانات شهریور شده است، صرفاً ملاک ادامه تحصیل در مراکز موصوف است و تأثیری در معدل سالانه ندارد.

۵- سوالات امتحانات شهریور، از محتوای کتاب درسی پایه مربوط طراحی می شود.

شرایط قبولی در درسهای پایه های دهم و یازدهم (ماده های ۶۷ و ۶۸)

۶۷

نمره سالانه در پایانی
نوبت دوم در هر درس
کمتر از حد نصاب قبولی
آن درس نباشد.

۶۸

نمره سالانه در پایانی
نوبت شهریور در هر درس
کمتر از حد نصاب قبولی
آن درس نباشد.

تبصره ها

۱- نمره امتحانی نوبت شهریور
(بدون شرکت در دوره تابستانی) بر
مبنای ۲۰ خواهد بود.

۲- کسب نمره حد نصاب قبولی در هر
دو بخش نظری و عملی استاندارد مهارت
شاخه گاردانش در امتحانات پایانی دو یا
شهریور الزامی است.

شرایط قبولی در دروسهای غیرنهایی پایه دوازدهم (ماده های ۶۹ و ۷۰)

۶۹

نمره سالانه در پایانی
نوبت دوم در هر درس
غیرنهایی کمتر از حد
نصاب قبولی آن درس
نباشد.

۷۰

نمره سالانه در پایانی نوبت
شهریور و دی در هر درس
غیرنهایی یا (دروس مانده
سالهای قبل)، کمتر از حد
نصاب قبولی آن درس نباشد.

تبصره

* کسب نمره حد نصاب قبولی
در هر دو بخش نظری و عملی
استاندارد مهارت شاخه کاردانش
در امتحانات پایانی دو یا شهریور
و دی الزامی است.

شرایط

قبولی

در درس های نهایی

پایه دوازدهم

۷۱

الف: نمره
امتحان نهایی در
هر درس، (بدون
ضریب) کمتر از ۷
نباشد.

شرط **قبولی در**
هر یک از دروسهای
امتحانات نهایی

ب: نمره سالانه یا
نمره تابستانی در هر
درس، کمتر از نصاب
قبولی (مندرج در
ماده ۴۸) نباشد.

در دروس غیر حضوری کسب نمره نصاب قبولی مندرج در
ماده ۴۸ در دروس نهایی ملاک عمل است.

تبصره ۱

دروس فنی حرفه ای با نصاب قبولی ۱۲، مشمول بند الف نیست.

تبصره ۲

شرایط قبولی دانش آموزان مدارس استعدادهای درخشان در درس
های پایه دوازدهم تابع ضوابط این آیین نامه است.

تبصره ۳

محاسبه معدل کتبی نهایی

ماده ۷۲

در پایان دوره دوم متوسطه، بر اساس نمرات درس های نهایی،
معدل کتبی نهایی محاسبه و در مدرک تحصیلی ثبت می شود.

معدل کتبی نهایی = مجموع حاصل ضرب (نمره هر درس × تعداد واحد) ÷ تعداد کل واحدها

وضعیت غایبین در امتحانات

غیبت غیر موجه در
امتحانات پایانی در
هر درس در هر نوبت:

□ نمره امتحان پایانی در
آن نوبت، در آن درس،
صفر محسوب می شود.
□ درج کلمه غایب(غ)،
معادل صفر است.

در صورت داشتن
ارزشیابی **مستمر**، نمره
دانش آموز در آن درس
با احتساب نمره **مستمر**
منظور می شود.

ماده ۷۳

وضعیت غایبین در امتحانات

✓ **نمره امتحان
پایانی نوبت دوم
به جای نمرات
پایانی نوبت اول
منظور می شود.**

* در شاخه فنی حرفه ای
دانش آموز باید
(دروس شایستگی فنی و غیر فنی)
را قبل از نوبت دوم
امتحان دهد.

غیبت موجه در
امتحانات پایانی نوبت
اول در یک یا چند
ماده درسی:

ماده ۷۴ و تبصره آن

وضعیت غایبین در امتحانات

* برخی از
دروس پایه دهم
یا یازدهم

۷۵

غیبت موجه
در امتحانات نوبت
دوم یا هر دو نوبت

* جایگزینی نمرات
شهریور به جای نمره
سالانه آن درس یا دروس

* برخی از
دروس پایه
دوازدهم

۷۶

غیبت موجه
در امتحانات نوبت
دوم یا هر دو نوبت

* به جای آن نمره پایانی،
کلمه **غایب موجه** درج
میشود و دانش آموز باید
آن درس یا دروس را در
دوره تابستانی (شهریور) و
دی امتحان دهد.

وضعیت غایبین در امتحانات

ماده
۷۷

ترک تحصیل دانش آموز پایه
دهم، یازدهم یا دوازدهم در
فاصله زمانی بعد از ثبت نام و
قبل از امتحانات پایانی نوبت اول
(با وجود داشتن نمره مستمر)

صدور کارنامه
با ذکر مراتب
ترک تحصیل

* عدم محاسبه آن سال جزو
سنوات تحصیل
* ثبت نام و ادامه تحصیل در
سال بعد با رعایت سایر شرایط
در پایه تحصیلی مذکور

تبصره
اول

ترک تحصیل دانش آموز پایه دهم بعد از
نوبت اول $\equiv$ امکان ادامه تحصیل در
همین پایه با رعایت سایر شرایط در سال
تحصیلی بعد $\oplus$ عدم محاسبه آن سال
جزو سنوات تحصیل

۱

ترک تحصیل دانش آموز پایه یازدهم بعد
از نوبت اول = درج غیبت غیرموجه در تمام
دروس و ثبت در کارنامه وسوابق تحصیلی
 $\oplus$ احتساب آن سال جزء سنوات $\oplus$
ادامه تحصیل در سال بعد با رعایت دروس
پیش نیاز و سایر شرایط در پایه دوازدهم

۲

حذف شد

وضعیت غایبین در امتحانات

الف

* ادامه تحصیل از سال
تحصیلی بعد در یکی از مدارس
بزرگسالان یا آموزش از راه
دور با رعایت ضوابط و مقررات

ب

* ادامه ی تحصیل و شرکت
در امتحانات نوبت شهریور یا
دی همان سال با رعایت
ضوابط و مقررات

۳

* ترک تحصیل دانش آموز پایه
دوازدهم بعد از امتحانات نوبت
اول = درج غیبت غیرموجه در تمام
دروس و ثبت در کارنامه وسوابق
تحصیلی + احتساب آن سال
جزء سنوات + ادامه تحصیل با
رعایت سایر شرایط به یکی از دو
روش مقابل:

تبصره ۳

دانش آموزان واجد شرایط تحصیل مدارس استعدادهای درخشان، که در سایر
مدارس (داخل یا خارج کشور) مشغول به تحصیل می شوند، حداکثر پس از یک سال، با
رعایت شرایط و ضوابط ادامه تحصیل در این مدارس، با موافقت شورای مدرسه، مجاز به
ثبت نام مجدد و ادامه تحصیل در این مدارس هستند.

تبصره ۴

وضعیت غایبین در امتحانات (ماده های ۷۸ و ۷۹)

۷۸

**غیبت موجه در همه دروس در
امتحانات نوبت دوم و شهریور
= حذف واحدها در آن سال
+ وقفه تحصیلی + ثبت
توضیحات در مدارک و سوابق
تحصیلی**

۷۹

**غیبت موجه در دروس غیرنهایی در
نوبت دوم و شهریور = درخواست
ولی دانش آموز + مجاز بودن
مدرسه در اخذ امتحان، حداکثر تا
دو هفته پس از آخرین امتحان با
رعایت ضوابط**

تبصره

*** طراحی سؤال برای
دانش آموزان مشمول این
ماده در دروس هماهنگ، به
صورت هماهنگ خواهد
بود.**

وضعیت غایبین در امتحانات

ماده
۸۰

نداشتن نمره
مستمر به دلیل
غیبت موجه

جایگزینی نمره پایانی به جای
نمره ارزشیابی مستمر
(به استثنای درس های
موضوع تبصره ماده ۴۵)

ثبت در برگ
ریز نمرات
توسط معلم

ماده
۸۱

* منظور کردن نمره صفر برای غیبت
غیر موجه در امتحانات نهایی
* حذف درس در صورت غیبت موجه و
انتخاب مجدد درس و شرکت در امتحان
نهایی با رعایت سایر شرایط

۸۱

تشخیص غیبت موجه بر اساس دلایل و
مدارک پس از هماهنگی با مدیر مدرسه:
الف: در امتحان داخلی با شورای مدرسه
ب: در امتحان هماهنگ با کمیسیون خاص اداره
ج: در امتحانات نهایی با رئیس حوزه اجرا

تبصره

شرایط فارغ التحصیلی

ماده ۸۲ و تبصره های آن

تبصره ۱

* آخرین نمره درسی (سالانه، تابستانی یا غیر حضوری) در چهار عنوان درسی (۲نهایی، ۲غیرنهایی) ۷ و بیشتر + معدل کل حداقل ۱۰

* رعایت نصاب قبولی در برخی دروس شاخه فنی حرفه ای و استاندارد مهارتی و کارورزی شاخه **کاردانش** الزامی است و مشمول مفاد این تبصره نیست.

تبصره ۲

* الزامی بودن درخواست کتبی دانش آموز برای استفاده نکردن از مفاد تبصره ۱ در خرداد

* درج نمره خرداد در کارنامه، در صورت کسب نمره کمتر در امتحانات نوبت شهریور

* قبولی در همه واحدهای درسی دوره دوم متوسطه

* معدل کل کمتر از ۱۰ نباشد.

جدید

بر اساس نامه

۹۸/۶/۵-۱۲۰/۱۰۳۴۲۶ شورای عالی

* شرط استفاده از تبصره ذیل ماده ۸۲ در شاخه های فنی حرفه ای و کاردانش:

- در دروس شایستگی پایه علاوه بر کسب شایستگی ۲ (در حد انتظار) در حداقل سه پودمان، میانگین نمره تمام پودمان های آن درس کمتر از ۷ نباشد.
- نصاب قبولی در دروس شایستگی پایه حداقل ۱۰ می باشد، مشروط بر اینکه در همه پودمانهای مربوط به این دروس نصاب شایستگی ۲ (در حد انتظار) را کسب نمایند.

محاسبه معدل کل در پایان دوره متوسطه دوم

ماده ۸۳

$$\text{معدل کل} = \frac{\text{مجموع حاصل ضرب \{نمره پذیرفته شده هر درس (سالانه، شهریور یا دی) \times \text{تعداد واحد آن درس}\}}{\text{مجموع واحدهای درسی}}$$

تبصره

واحدهای درسی گذرانده شده بیش از حد مجاز رشته تحصیلی، صرفاً در کارنامه و سوابق تحصیلی ثبت می شود و تأثیری در معدل کل ندارد.

گواهی نامه پایان تحصیلات دوره دوم متوسطه (ماده ۸۴)

تبصره

نمونه گواهی نامه،
در مرکز سنجش
طراحی و به تصویب
شورای عالی
می رسد.

۸۴

اعطای گواهی نامه دیپلم مشروط
به گذراندن همه واحدهای
درسی دوره دوم متوسطه در
رشته مربوط با رعایت ضوابط

نحوه ارائه

دروس انتخابی

برای

دانش آموزان انتقالی

۸۵

* درس انتخابی برای
دانش آموزان انتقالی، تابع
عنوان درس انتخابی
مدرسه جدید می باشد.

انتقال
بعد نوبت
اول

تبصره ۱

درس انتخابی همنام

* نام درس انتخابی و نمره
مأخوذه نوبت اول در مدرسه
جدید محفوظ می ماند.

تبصره ۲

درس انتخابی غیر همنام

* درس انتخابی و نمره مأخوذه نوبت اول
مدرسه قبلی حذف و درس انتخابی مدرسه
جدید جایگزین می شود. (نمره نوبت دوم
جایگزین نمره مستمر و پایانی اول می شود.)

رعایت دستورالعمل

۹۴/۱۲/۱ - ۴۰۰/۲۴۳۹۹۷

الزامی است.

نحوه ارائه

دروس انتخابی

برای

دانش آموز انتقالی

پایه یازدهم

۸۵
تبصره ۳

* چنانچه درس انتخابی ارائه شده در مدرسه مقصد، همان درس انتخابی گذرانده شده وی در پایه دهم باشد و در مقصد هم درس مورد نظر (ارائه شده در مبدأ) در همان سال تحصیلی در پایه دهم و یازدهم ارائه نشود؛

بر اساس الحاقیه

۹۶/۵/۲۲ - ۱۲۰/۸۲۴۵۵

شورای عالی

نحوه ارائه درس انتخابی

* ارائه یکی دیگر از دروس انتخابی با رعایت سقف واحد رشته مربوطه در آن پایه به صورت خودآموز با مسئولیت دبیر مربوط

نحوه ثبت نمرات و طراحی سؤال درس انتخابی

* اعمال نمرات مأخوذه ارزشیابی پایانی نوبت اول و دوم به ترتیب برای ارزشیابی مستمر نوبت اول و دوم (طراحی سؤال بر عهده دبیر درس انتخابی در مدرسه مقصد خواهد بود.)

دانش آموزان خارج از کشور

* امتحان دانش آموزان

روزانه متوسطه دوم طبق این

آیین نامه است.

* بزرگسالان، آموزش از راه

دور و داوطلبان آزاد طبق

آیین نامه مربوط می باشد.

۱۶

تبصره ۱۵

* معاف بودن این دانش آموزان از

گذراندن درس آمادگی دفاعی

* معادل این واحد باید از سایر دروس

غیرنهایی رشته های دیگر انتخاب شود.

تبصره ۳۰

* در صورت نبود مدرسه دوره دوم در شهر محل

سکونت دانش آموزان واجد شرایط روزانه =

ثبت نام و ادامه تحصیل به صورت غیر حضوری +

شرکت در امتحانات نوبت دوم + لحاظ نشدن

ارزشیابی مستمر اول و دوم و پایانی اول + محاسبه

معدل بر اساس نمرات مأخوذه پایانی دوم

تبصره ۲۰

* ثبت نام و شرکت در
امتحانات بزرگسالان خارج
از کشور از طریق پایگاه
الکترونیکی مرکز امور
بین الملل و مدارس
خارج از کشور

دانش آموزان بزرگسال و داوطلب آزاد (ماده ۸۷)

امتحان این قبیل دانش
آموزان بر اساس آیین نامه
آموزشی دوره مربوط
خواهد بود.

فصل ششم

تغییر شاخه یا رشته

مرتبط با شیوه نامه تغییر شاخه و رشته تحصیلی

۹۵/۱۲/۱۴-۲۲۲۱۳۲

و بند ۱۷ ماده ۴ حدود اختیارات کمیسیون خاص

۹۵/۵/۱۲-۷۶۶۲۸

تغییر شاخه یا رشته (ماده ۸۸)

۱

موافقت با تغییر رشته به رشته های
شاخه نظری = کسب نمره قبولی در
آزمون دروس اختصاصی رشته
جدید در خرداد یا شهریور (مطابق
جدول بند ج شیوه نامه) + پذیرش
نمرات گذارنده شده رشته قبلی با
کد و عنوان یکسان در رشته جدید

۲

*تغییر رشته از شاخه نظری یا
کاردانشی به فنی حرفه ای یا تغییر
رشته در همان شاخه = قبولی در
امتحانات همه دروس اختصاصی پایه
دهم رشته جدید در خرداد یا شهریور
همان سال با توجه به ظرفیت پذیرش
(مطابق جدول بند ج شیوه نامه)

* تقاضای تغییر شاخه یا رشته
توسط دانش آموز پایه دهم +
نظر کتبی مشاور
+ تأیید اداره + رعایت
مفاد شیوه نامه + هدایت
به رشته دلخواه در پایه یازدهم

تغییر شاخه یا رشته (ماده ۸۸)

نکته: بر اساس نامه ۱۳۰۸۴۰۱۳-۹۶/۷/۱۷ شورای عالی با استفاده از تفسیر بند ۳۱ ماده ۴ آیین نامه اختیارات کمیسیون خاص، زمان تغییر رشته تا پایان مهر می باشد.

۴

زمانبندی تغییر شاخه و رشته

* تسلیم تقاضای کتبی به مدیر مدرسه، دو هفته قبل از شروع امتحانات خرداد یا شهریور + زمان تغییر رشته یا شاخه حداکثر تا پایان شهریور پایه دهم + فرصت شرکت در امتحانات، خرداد یا شهریور پایه دهم

* تغییر رشته به رشته های کاردانشی = قبولی در دروس اختصاصی پایه دهم رشته جدید (مطابق جدول بند ج شیوه نامه) و گذراندن استانداردهای مهارت تا پایان پایه یازدهم. (ادامه تحصیل در مدارس کاردانش دولتی مشروط به موافقت اداره)

* بلامانع بودن شرکت دانش آموز متقاضی همراه با امتحان دروسهای پایه دهم + محاسبه نمرات تغییر رشته به صورت غیر حضوری + تأثیر این قبیل نمرات در معدل کل در رشته جدید پس از طی تشریفات قانونی

۵

تغییر شاخه یا رشته (ماده ۸۸)

۷

* پس از موافقت با تغییر رشته،
مطابقت و پذیرش درسهای گذرانده
شده با درسهای رشته جدید +
گذراندن سایر درسهای عمومی و
اختصاصی پایه دهم رشته جدید با
رعایت ضوابط

(مطابق بند د شیوه نامه)

۶

* اخذ هزینه امتحان تغییر رشته از
دانش آموز معادل با تعرفه
امتحانات داوطلبان آزاد

تغییر شاخه یا رشته (ماده ۸۸)

تبصره ۲

شرایط تکرار پایه دهم در یکی دیگر از شاخه ها
* کسب ضوابط ورود به شاخه جدید در پایه نهم + رعایت سایر
شرایط برای ادامه تحصیل مجدد در پایه دهم مدارس روزانه +
حذف کامل همه دروس پایه دهم رشته قبلی + افزودن آن سال
تحصیلی به سقف سنوات تحصیل با رعایت مقررات نظام وظیفه

• تطبیق دروس از نظر
محتوا با دروسهای رشته
جدید و پذیرش به
جای دروسهای جدید

تبصره ۱

(مطابق بند د بخشنامه تغییر
شاخه و رشته و جداول تطبیق)

تبصره ۳

شرایط تغییر رشته درون شاخه ای در پایه یازدهم
ویژه دانش آموزان انتقالی که رشته تحصیلی آنها در منطقه
مقصد وجود ندارد + حائز شرایط رشته یا شاخه جدید در نمونه
برگ هدایت تحصیلی نیستند.

(بر اساس ص ۷ بخشنامه تغییر شاخه و رشته و بند ۱۷ ذیل ماده ۴ آیین نامه ساماندهی وظایف و
اختیارات کمیسیون خاص و دستورالعمل جدید ۵۹۷۵۳-۰۹/۰۴/۱۳۹۷)

نکته: تبصره ۲ نحوه تکرار پایه دهم و تبصره ۳ نحوه
تغییر رشته درون شاخه ای در پایه یازدهم توضیحات
دارند که فقط در اسلایدها قابل مشاهده است.

